

THEODORI GAZAE
ADVERSUS PLETHONEM PRO ARISTOTELE
DE SUBSTANTIA.

Mit dieser Schrift kam Theodoros Gazes der Anregung nach, die Bessarion in seiner Skizze Πρὸς τὰς Πλάτωνος πρὸς Ἀριστοτέλη περὶ οὐσίας gegeben hatte. Gazes verteidigt hier Aristoteles gegen Plethons Auffassung. L. Stein hielt die Schrift für einen Dialog zwischen Plethon und Theodoros. Doch sind die dem Text vorgesetzten Namen lediglich Stichworte zur leichteren Einführung des Lesers. Die Schrift war dem Mönch Hesaias gewidmet. Mit ihr wurden die nachfolgenden Auseinandersetzungen durch Michael Apostolios und Andronikos Kallistos eingeleitet.

Die hier vorgelegte Erstausgabe beruht auf folgenden Handschriften:

- a) Mailand, Bibl. Ambr. [SQ] T I 6, fol. 1—7 = T.
- b) Mailand, Bibl. Ambr. B 141 sup. fol. 1—40 = B.
- c) Mailand, Bibl. Ambr. F 88 sup. fol. 67—71^v = F.
- d) Mailand, Bibl. Ambr. D'118 inf. fol. 125—129^v = D.

T (Cod. chart. 15,2 × 10,2 cm, 24 fol. XV saec. ex. vel XVI saec. in.). Von fol. 24 an ist ein ungefähr gleich großer Inkunabeldruck mit Plethons Περὶ ὅν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται beigegeben. Die einzelnen Stücke der Handschrift (außer der vorliegenden noch Theodoros' De fato,¹ ein Brief Bessarions an Gazes² und Bessarions Περὶ οὐσίας³) sind von verschiedener Hand geschrieben. Die Abhandlung Gazes' Adversus Plethonem ist recht sorgfältig geschrieben. Was die Güte des Textes anlangt, steht T an erster Stelle. Vor allem bietet T den Schluß der Abhandlung, den die übrigen alle weglassen.

B (Cod. chart. 32,5 × 21,8 cm, 32 fol. XV saec. ex.) enthält neben der vorliegenden Abhandlung noch die in diesen Streit gehörende Schrift des Andronikos Kallistos⁴ sowie die im Zusammenhang hiermit stehenden Briefe von Nikolaus Sekundinos und Bessarion,⁵ schließlich eine Streitschrift des Gemistos gegen Scholarios. In der Textgestalt der vorliegenden Schrift kommt B von allen Handschriften dem T noch am nächsten, zeigt aber auch Verschlechterungen.

¹ S. unten S. 236.

² Bessarions Briefe n. 35.

³ S. oben S. 148—150.

⁴ S. unten S. 171.

⁵ Bessarions Briefe n. 51.

F (Cod. chart. 21,7 × 14,5 cm, 356 fol. XV saec. ex. vel XVI saec. in.) enthält eine Sammlung philosophischer Schriften teils antiker, teils byzantinischer Herkunft. Im fraglichen Text zeigt F bedeutendere Verschlechterungen und Auslassungen, trägt aber auch einmal zur Verbesserung der übrigen bei.

D (Cod. chart. fol. 1 bis 122: 34,5 × 23,2 cm; fol. 123 bis 160: 28,3 × 18,2 cm; fol. 161 bis 164: 34,5 × 23,2 cm, XVI saec.) enthält namentlich Schriften und Briefe von Theodoros Gazes und Bessarion. Die Schrift des gesamten Kodex ist sehr unterschiedlich. D stellt die schlechteste Überlieferung dar.

Die Überlieferung des Textes erscheint im allgemeinen mangelhaft. Mehrfach sind hinsichtlich seiner Richtigkeit Bedenken am Platz, falls man nicht Flüchtigkeiten des Verfassers annehmen will.

Über den Gang dieser schriftstellerischen Fehde vgl. Band I 393 bis 396. Über Gazes' Leben und Schriften: M. Boivin, La querelle des philosophes du quinzième siècle: Mémoires de littérature de l'Académie des Inscriptions. II (Paris 1736) p. 715—729 (enthält teilweise Übersetzungen aus dem Briefwechsel Michaels und Bessarions). E. Legrand, Bibliographie Hellénique I (Paris 1885) p. XXXI ss. Die fraglichen Auseinandersetzungen sind bei Legrand (I p. XXXVI) infolge der fehlenden Unterlagen völlig irrig dargestellt. L. Stein, Der Humanist Theodor Gaza als Philosoph: Archiv für Geschichte der Philosophie. II (Berlin 1889), S. 425—458. — A. Gercke, Theodoros Gazes. Festschrift Greifswald 1903. — Stein bietet in seinem Beitrag recht dankenswerte Angaben über Handschriften. Seine Einreihung der fraglichen Schriften, ihre zeitliche Ansetzung, ebenso ihre Anspruchnahme für diesen oder jenen Verfasser ist, wie Gercke zu mehreren Malen zeigt, überaus willkürlich und abwegig, da Stein von diesen Schriften nur die Überschriften und allenfalls einzelne Sätze gekannt hat. Gercke, der erstmals gründlich in den Stoff eingedrungen ist, wird durch die nachfolgenden Veröffentlichungen und durch früher Gesagtes (Band I 359 ff., II p. VII f.) überholt, auch seine dort gegebenen auszugsweisen Veröffentlichungen aus Handschriften.

Gedruckte Schriften von Gazes: Institutionis grammaticae libri IV (die erste griechische Grammatik des Abendlandes) Basel 1540 u. ö. — Laudatio canis, bei Migne PG 161, 985—988. — De origine Turcarum ebd. 997—1006. — Eine Beschreibung der Hagia Sophia bei I. Fr. Boissonade, Anecdota Graeca e Codicibus Regiis descripta. V (Paris 1883) p. 59. — Einzelne Briefe bei Migne PG 161, 1005—1014. Boissonade l. c. V 377 ss. Th. Klette, Beiträge zur Geschichte und Litteratur der italienischen Gelehrtenrenaissance III Greifswald 1890. E. Legrand, Cent-dix lettres grecques de François Filelfe. Paris 1892, p. 329 ss. Vgl. auch vorliegenden Band: Briefe.

Πρὸς Πλήθωνα ὑπὲρ Ἀριστοτέλους.

Πλήθων. »Παραπλήσιον δ' αὐτῷ κάκεῖνο τό· τὸ μὲν καθόλου τῇ ὥλῃ 1, 1 φάσκειν ἀνάλογον ἔχειν, τὸ δὲ κατὰ μέρος εἶδει.«

5 Θεόδωρος. 'Ο μὲν Ἀριστοτέλης τῷ κοινῷ τε καὶ ἀορίστως ἔχειν τὸ 2 καθ' δ καὶ μηθὲν τῶν κατὰ μέρος ἐνεργείᾳ περιέχον δρισθαί τε καὶ μεμορφῶσθαι ἀνάλογον ἔχειν αὐτὸν τῇ ὥλῃ φησὶν δριθῶς λέγων. οὔτω γάρ καὶ τὴν ὥλην ἔχουσαν θεωροῦμεν, ἀνείδεον ἔτ' οὖσαν καὶ μήπω ἐς τόδε τι διαμορφουμένην τε καὶ δριζομένην.

10 Πλήθων δὲ τῇ μὲν λαμβάνων ψευδῆ συλλογίζεται, τῇ δὲ παρὰ τὸ διττὸν 3 λέληθε πρῶτον ἔαυτὸν παραλογιζόμενος, τὰ δὲ καὶ ἀσυλλόγιστα φάσκει. οὐδὲ γάρ εἰ ἐν τῷ δλῷ τῶν κατὰ μέρος ἀθροίσματι τὸ εἶδος, τὸ δὲ καθόλου δλον τι, καὶ ἀνάλογον ἔχειν τῷ εἶδει τὸ καθόλου συλλογισμὸς ἔσται.⁸ Εἰ δὲ τὸ ἐν δλῷ οὐχ οὕτω, τὸ εἶδος δὲ οὐκ ἐν δλῷ, ἀλλ' ἀν τὸ δλον τι τῷ περιεκτὸν 15 εἶναι τῶν κατὰ μέρος ὡς τῶν μερῶν τὸ δλον, τὸ τοιοῦτον δλον οὐκ ἀν ἔχει ἀνάλογον τῷ εἶδει. οὐ γάρ ἔαυτοῖς, ἀλλ' ἔτεροις ἔχει ἀνάλογον τὰ ἔχοντα οὔτως. εἰ δὲ τὸ εἶδος οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὥλην καθ' δ ἔκαστον ἔστιν, ὁσπερ ἄρα καὶ ἐννοεῖν χρή, οὐδ' οὕτω τὸ εἶδος ἐν τῷ δλῷ, ἀλλ' αὐτὸ δέ οὐ Τ 1^v τὸ δλον καὶ κατὰ μέρος, δ φαμεν ἔχειν ἀνάλογον τῷ εἶδει. οὕτω δὲ ὁ συλλογισμὸς ἔσται, ὅτι τὸ καθόλου ἀνάλογον ἔχει τῷ εἶδει.⁹ οὐ μὴν ἀλλ' οὐδέ, εἰ τις αὐτῷ δοίη ἐν τῷ δλῷ εἶναι τὸ τοιοῦτο εἶδος, συλλογισμὸς ἔσται, οὐ βούλεται. τὸ γάρ καθόλου οὐχ δλον τι, ἢ τὸ δλον ἐν ἔαυτῷ ἔχει τὸ εἶδος, ἀλλ' Φ 67^v ἢ περιεκτὸν τε καὶ εἰς μέρη διαιρετόν. τοιοῦτο γάρ τοι τὸ καθόλου. τὸ δὲ καὶ ἔξ εἶδους συγκεῖσθαι τὸ δλον ὡς αὐτὸ ἐν ἔαυτῷ ἔχειν τὸ εἶδος συμβαίνει. Δ 125^v

25 Ψευδὲς καὶ τὸ ἐνεργείᾳ μᾶλλον τὸ καθόλου εἶναι καὶ αὐτὸ ἔαυτοῦ πρότερον,¹⁰ καὶ αὐτὸ αὐτοῦ κατηγοροῦμενον. τὸ γάρ τοι γένος καὶ δλῶς τὸ καθόλου προσλαβὸν μὲν τὰς διαφοράς τε καὶ ἴδιότητας καταμερίζεται εἰς τὰ ὑφ' αὐτὸ καὶ Β 1^v μέρος ἔκάστου γίνεται τῶν τοιούτων, διαιρούμενον εἰς τό τι ἦν εἶναι καὶ τὸν λόγον ἔκάστου. πρὶν δὲ λαβεῖν, ἡτοι ὡς γένος ἢ ὡς εἶδος τυγχάνει κατηγορούμενον. καὶ περιέχει, οὐ περιέχεται. ὡστε εἰ τὸ καθόλου τε καὶ κατηγορούμενον τῶν καθ' ἔκαστον ἐνεργείᾳ ἔστι τὰ κατὰ μέρος αὐτά, ὁ ἡδη ἐνεργείᾳ ἀνθρωπος κατηγορεῖτο ἀν τοῦ ἐνεργείᾳ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ἐνεργείᾳ ἵππος τοῦ ἐνεργείᾳ ἵππου. καὶ προσέσται δὴ τῷ ἀτόπῳ τὸ μηδὲ ἐπὶ πλέον εἶναι τὸ τοιοῦτο Τ 2

8 θεωροῦμεν Τ F B θεωρούμενος D | 11 πρῶτον Τ F B πρῶτα D | 12 εἰ T B D]
F om. | 24 συγκεῖσθαι Τ B κεῖσθαι D κινεῖσθαι F

3 Pleth. De differentia c. 5 (PG 160, 897 C).

κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου. εἰ δὲ μή, ήτοι ἔκαστον τῶν ζώων πάντα
ἔσται τὰ ζῷα, ἡ ἀνθρωπος ἔσται ἵππος, καὶ διτοῦν ἔσται διτοῦν.

5 Ταυτὸν δὲ τὰ ἄτοπα καὶ ὁ φιλόσοφος Πορφύριος συνορῶν, ὃντὴρ πολλῷ
σοφώτερος Πλήθωνος· »τὸ δὲ ζῷον, φησίν, οὔτε οὐδὲν τούτων ἔστιν, ἐπεὶ
πόθεν ἂν τὰ εἴδη σχοῖν τὰς διαφοράς, οὔτε πάσας τὰς ἀντικειμένας ἔχει 5
ἐνεργείᾳ, ἀλλ' ὡς ἀξιοῦσι, δυνάμει μὲν πάσας ἔχει τὰς ὑφ' αὐτὸν διαφοράς,
ἐνεργείᾳ δὲ οὐδεμίαν.« τὸ δὲ τελεώτερον διτῶς. ἡ γάρ ὡς περιεκτικώτερόν
F 68 τε καὶ ἐπὶ πλέον, ἡ ὡς τόδε τι δὲν ἐνεργείᾳ καὶ ταῖς διαφοραῖς ἡδη συμπληρού-
D 128 μενον καὶ διακρινόμενον ἴδιατησι καὶ ὥσπερ διαφθερούμενον καὶ δλον ἀποτε-
λούμενον, οὐ πρότερον μέρος τε ἦν. ὁ γάρ τις ἀνθρωπος, ὡς μὲν τοῦ ζώου 10
μέρος, ὡς δὲ οὐ μέρος, ἀλλ' δλον καὶ περιεκτικὸν τοῦ ζώου, δὲν εἰρηται τρόπον,
καὶ τελεώτερον ταῦτη καὶ ὅμοιότερον τῷ εἴδει, ὡς τε Πλήθων τέλειόν τι
λέγων τὸ καθόλου, τῷ δὲ τελείῳ προσήκειν τὸ εἶδος. οὐ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου
συμπεραίνεται ἀνάλογον ἔχειν τῷ εἴδει τὸ καθόλου.

2, 1 Πλήθων. »Τῆς δ' αὐτῆς ἀμαθίας ἔχοιτ' ἀν καὶ τὴ ἀπλῶς καθόλου ἐλαττοῦν 15
τοῦ κατὰ μέρος.«

2 Θεόδωρος.⁴ »Εδει Πλήθωνα, εἰπερ αὐτῷ Ἀριστοτέλης λέγων οὐκ ὄρθως
T 2^v ἐδόκει περὶ οὐσίας, ἐλέγχειν τὰ λεγόμενα φαύλως πειρᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ λοιδο-
ρεῖσθαι τάνδρι, οὐχ δπως μηδὲν ὑπ' αὐτοῦ ἡδικημένον, ἀλλὰ καὶ εὖ παθόντα.
οὗτοι γάρ ἀμαθήσ μὲν ἀν ἦν, φαῦλος δὲ ἡκιστα ὅν ἐφαίνετο. ἐπεὶ δὲ ἀμαθῶς 20
B 2 καὶ ἀμα κακοήθως ὕρμηται ἐπ' Ἀριστοτέλη, τῆς μὲν ἀκολάστου γλώττης
καὶ τοῦ κακούργου καὶ ἀχαρίστου ἡθους δίκην δώσει ἐν ἀλλοις.

3 Νῦν δὲ ἦν ἡτηκας ἀπόκρισιν, ἐταῖρε Ἡσαΐα, ποιούμεθά σοι, εἰς ἀττα
περὶ οὐσίας ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἀνδρὸς ὡς μὴ ὄρθως εἰρηκότος, δτι αἱ μὲν
καθ' ἔκαστα οὐσίαι πρῶται καὶ κυριώταται εἰεν, τὰ δὲ εἴδη καὶ τὰ γένη 25
δεύτεραι καὶ ἡττον οὐσίαι τῶν καθ' ἔκαστα. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τῷ τὰς
καθ' ἔκαστα οὐσίας τοῖς ἀλλοις ἀπασιν ὑπονοεῖσθαι καὶ τἄλλα πάντα κατὰ
τούτων κατηγορεῖσθαι ἡ ἐν ταῦταις εἰναι πρῶτας μάλιστα καὶ κυριωτάτας
φησι λέγεσθαι εἴτ' αὐτὸς οὕτω πρῶτος καλῶν εἴτε καὶ ἐτέρων τινῶν παλαιο-
τέρων δόξῃ καὶ διαιρέσει χρώμενος.

F 68^v "Οπως δὲν μέντοι καὶ ἔχοι, τοῦτο γε τέως ἐῶμεν. δτι δὲ ὄρθως καὶ ταῦτα
D 126^v εἰρηται τῷ ἀνδρὶ καὶ οἰκείως τῇ λογικῇ ἐπιστήμῃ, ἡς πέρι διδάσκων ταῦτα.
φησι, δῆλον ἐκεῖθεν. δεὶ γάρ διὸ ὑπάρχει ἔκαστον, ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει.
T 3 τὰ δὲ εἴδη καὶ τὰ γένη διὰ τὰ καθ' ἔκαστα. μὴ οὐσῶν γάρ τοι τῶν πρῶτων
οὐσιῶν ἀδύνατον εἰναι τι τῶν ἀλλων. πάντα γάρ τὰ ἀλλα ἡτοι καθ' ὑποκει- 35
μένων λέγεται ἡ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἔστιν. καὶ πρῶτα δὲ κυρίως τὰ

6 ἔχει T] F B D om. | 13 προσήκειν T B προσήκαν F D | 15 Πλήθων D] F T
om. | 15—16 Τῆς δ' αὐτῆς ἀμαθίας . . . μέρος T in textu F D in marg. B om. |
17 Θεόδωρος D in marg. | 17 Πλήθωνα T B F Πλήθων D | 19 ἡδικημένον T B F ἡδη
κείμενον D | 20 γάρ F μὲν T B D | 20 ἀμαθήσ T B ἀμαθεῖς F D | 21 μὲν ἀκολάστου
T B F μὴ ἀκράτου D | 22 δίκην T B F δίκης D | 25 εἴδη T B D εἴδει F | 31 ἔχοι
ἔχη T B D ἔχει F

4 Porphyr. Isagoge (ed. Busse) II, 2—5. | 15 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 896C).

γνωριμώτερά τε ἡμῖν καὶ ἀρχὴν τὴν κατὰ γένεσιν ἔχοντα, ὥσπερ ἄρα καὶ ἅμα ἀπλῶς καὶ κυριώτατα λέγεται, ὃν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. τοιαῦτα δὲ τὰ καθ' ἔκαστα καὶ τὸ περιέχον ἐνεργείᾳ, τὸ ὑφ' οὗ δυνάμει αὐτὸ περιέχεται, τοῦτο πρότερόν τε καὶ κυριώτερον καὶ μᾶλλον ὃν λέγοιτο ἀν δρῦῶς. περιέχουσι 5 δὲ αἱ καθ' ἔκαστα οὐσίαι τὰς καθόλου ἐνεργείᾳ, περιέχονται δὲ ὑπ' αὐτῶν δυνάμει. καὶ τὸ τόδε τι ὃν ἐνεργείᾳ μᾶλλον ὃν καὶ κυριωτέρως τοῦ δυνάμει τόδε τι δύντος. τοιοῦτο δὲ τὸ καθ' ἔκαστον, καὶ ὃν πρώτως τὰ συμβεβηκότα κατηγορεῖται, ταῦτα δὴ καὶ πρότερα καὶ κυριώτατα καὶ μάλιστα δύντα.

'Αλλὰ μὴν τῶν καθ' ἔκαστα οὐσίῶν οὔτω κατηγορεῖται. ὁ γάρ τις ἀνθρωπος⁵ 10 περιπατεῖ, οὐχ ὁ ἀνθρωπος· ἀλλ' ἦ κατὰ συμβεβηκός. καὶ τό τι ζῶν, οὐ B 2^v τὸ ζῶν. αἱ καθ' ἔκαστα ἄρα οὐσίαι κυρίως καὶ πρώτως καὶ μάλιστα οὐσίαι ἀν εἰεν, ἦ 'Αριστοτέλης φησίν. Πλήθων δὲ εὗ μάλα εἰδώς φησιν, δτι οὐ τὸ T 3^v μέρος τοῦ δλου, ἀλλὰ τὸ δλον τοῦ μέρους μεῖζον, οὐκ ἀν συγχωροίη τάνδρι.

Πλήθων. Διαφορώτερον δὴ οὖν τοῦτο εἰς σοφίαν ἦ κατὰ τὴν 'Αριστοτέλους^{3, 1} 15 ἐπιστήμην μεμαθηκέναι οἰόμενος αὐτὰ ὡδε λέγει· ἡμεῖς δ' οὕποτε τοῦ κατὰ F 69^v μέρος ἡττον τὸ καθόλου φήσομεν, ἔως ἀν μὴ μέρος τοῦ δλου, ἀλλὰ τὸ δλον D 127 τοῦ μέρους μεῖζον ἦ.⁴

Θεόδωρος. 'Αλλ' οὐδ' ἡμεῖς τὸ καθόλου ἡττον τῶν κατὰ μέρος φαμέν. 2 ἀλλὰ καὶν παιδῶν ἀκούσειε Πλήθων λεγόντων, δτι τὸ γένος καὶ δλως τὸ 20 καθόλου ἐπὶ πλέον τοῦ κατὰ μέρος, ἀτε δὴ μηδ' αὐτῶν ἀγνοούντων ἔκεινο τὸ σοφόν, δτι μεῖζον τὸ δλον τοῦ μέρους. φαμὲν δ' δτι αἱ καθ' ἔκαστα οὐσίαι μᾶλλον οὐσίαι εἰσὶ τῶν καθόλου διὰ τὸ τοῖς ἀλλοις ἀπασιν ὑποκείσθαι καὶ τάλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἦ ἐν ταύταις εἶναι. δ δ' ἔοικε μηθὲν ἐπατῶν, τί μᾶλλον οὐσίαν εἶναι διαφέρει τοῦ μεῖζον εἶναι; οὐ γάρ ἀν φετο 25 καὶ μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τὰ καθόλου τῷ μεῖζῳ εἶναι. ὡς δλ' ἀττα τῶν κατὰ μέρος οὐκουν σκοπεῖσθαι χρή, εὶ μεῖζον καὶ ἐπὶ πλέον τὸ καθόλου. οὐθὲν γάρ τουτὶ διαφέρει ἐς δ βούλεται δεῖξαι. τὸ μὲν γάρ μεῖζον καὶ ἔλαττον, μεγέθους δὲ περὶ οὐσίαν. ἡμεῖς δὲ τὰς καθ' ἔκαστα οὐσίας αὐτὰς μᾶλλον T 4 εἶναι οὐσίας φαμὲν οὐδενὶ ἀλλῳ ἦ τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ. ὥσπερ οὖν εὶ πολλὰ 30 μὲν τὰ λευκὰ Πλήθων ἔώρα, ἐν δὲ τὸ τῶν λευκῶν ὑποκείμενον, οὐκ ἔδει τὰ λευκὰ μᾶλλον τοῦ ὑποκειμένου οὐσίαν εἶναι δοξάζειν τῷ πλείω εἶναι. οὕτω δὲ οὐδὲ τὸ καθόλου μᾶλλον εἶναι οὐσίαν οἰεσθαι χρή τῷ μεῖζῳ εἶναι καὶ ἐπὶ πλέον τῶν καθ' ἔκαστα.

Πλήθων. »Ισμεν δέ, φησί, καὶ τὴν τοῦ καθόλου ἐπιστήμην τῆς κατὰ 4, 1 35 μέρος βελτίω οὕσαν.«

Θεόδωρος. Τοῦτο δὲ καὶ 'Αριστοτέλη ἀξιοῦν δρῦῶς λέγει. οὐ μέντοι τῷ 2 τὸ καθόλου μᾶλλον εἶναι οὐσίας — οὐδαμοῦ γάρ τῶν λόγων οὔτε τῶν λογικῶς — κατασκευαζόντων οὔτε τῶν ἀνφιλυτικῶς ταῦτα εἴρηται — ἀλλὰ δι' ἀλλ' ἀττα B 3 καὶ ἐπὶ τῶν προτάσεων, δτι τὴν προτέραν ἔχοντες καθόλου ίσμεν πως καὶ F 69^v 40 τὴν ὑστέραν καὶ ἔχομεν δυνάμει. οἷον εὶ τις οἴδεν δτι πᾶν τὸ τρίγωνον δύο D 127^v

7 πρώτως T B D πρώτος F | 24 ἐπατῶν T B F Ἠ παῖων D | 25 δλ' ἀττα T B δλαττα F D

15 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 897 C). | 34 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 897 B).

δρθαῖς, οἴδε πως καὶ τὸ ἴσοσκελὲς δτὶ δύο δρθαῖς δυνάμει, καὶ εἰ μὴ οἴδε τὸ ἴσοσκελὲς δτὶ τρίγωνον. ὁ δὲ ταύτην τὴν πρότασιν ἔχων τὸ καθόλου οὐδαμῶς οἴδεν οὔτε δυνάμει οὔτε ἐνεργείᾳ.

3 Ταύτη μὲν οὖν Ἀριστοτέλης τὴν καθόλου ἀπόδειξιν βελτίω καὶ κυριωτέραν Τ 4^η τῆς κατὰ μέρος εἶναι φησι, καίτοι ταῦτα οὐ πάνυ τι πρὸς τῆς ἑαυτοῦ δόξης 5 οὔτε προστίθησιν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐπιστήμην τῶν κατὰ μέρος εἶναι τιθέντας, καὶ ταύτην βελτίω, ὡς αὐτός γε οὐδ' ἀπόδειξιν ἀπλῶς εἶναι τῶν κατὰ μέρος ἀξιῶν φαίνεται. λέγει γὰρ δτὶ καὶ ἡ ἀπόδειξις καθ' αὐτὸ τῶν καθόλου ἐστί, τῶν δ' ἄλλων τρόπον τινὰ οὐ καθ' αὐτό, καὶ δτὶ ἐὰν ὡσιν αἱ προτάσεις καθόλου, ἐξ ᾧ ὁ συλλογισμός, ἀνάγκη καὶ τὸ συμπέρασμα ἀτδιον εἶναι τῆς τοιαύτης 10 ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀποδείξεως. οὐκ ἐστιν ἄρα ἀπόδειξις τῶν φθαρτῶν, οὐδ' ἐπιστήμη ἀπλῶς, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ κατὰ συμβεβηκός, δτὶ οὐ καθόλου αὐτοῦ ἐστίν, ἀλλὰ ποτε καὶ πως. δεδόσθω μέντοι καὶ κατ' αὐτὸν Ἀριστοτέλη τὴν τοῦ καθόλου ἐπιστήμην βελτίω εἶναι, ἀλλ' οὐχ ὡς μᾶλλον οὔσιαν — ἐν γὰρ τοῖς καθ' ἔκαστα τὸ καθόλου — ἀλλ' ὡς μᾶλλον τοῦ αἰτίου καὶ 15 τοῦ διὰ τὶ ἐστιν καὶ ὡς ἀπλοῦ τε καὶ πέρατος καὶ ὡς νοητοῦ καὶ δσα ἄλλα Ἀριστοτέλης φησίν.

4 'Ἐπιστήμην μὲν τοίνυν τῶν καθόλου δρθῶς ἀν οἴοιτο Πλήθων παρ' Ἀριστοτέλους καὶ τοῦτο μαθών, ἐπεὶ Πλάτωνός γε οὐδενὸς ἀν ἐπιστήμην Τ 5 οὔσιαν ἀκούνοι. φαύλως δὲ ἐκλαθέσθαι ἑαυτοῦ φάσκει τὸν ἄνδρα καὶ αὐτῷ αὐτὸν 20 F 70 ἀσύμφωνον εἶναι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τούτων ἄλλων οὔτε ἐνταῦθα ἀσύμφωνος ἑαυτῷ, D 128 ἀλλ' εῦ μάλα τῶν αὐτοῦ μεμνημένων λόγων καὶ σύμφωνα λέγων ἀξιοῦ ἐπιστήμην τῶν καθόλου εἶναι καὶ μὴ τῶν κατὰ μέρος ἀπλῶς. ἐστι γὰρ οὐδὲ ταῦτα B 3^η πλέον τι ἀνύοντα τὸ καθόλου μᾶλλον οὔσιαν εἶναι. οὐ γὰρ ἐπιστήμη τῶν καθόλου τῷ μᾶλλον ταῦτα οὔσιας εἶναι, ἀλλὰ τῷ ἀφθαρτα καὶ ἀτδια εἶναι. 25 τὸ δ' ἀτδιον οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ καθόλου ἵσχει, ἀλλ' ἐκ τοῦ τὰ καθ' ἔκαστα ἀεὶ εἶναι ταύτα, ἀριθμῷ μὲν ἔν, εἶδει δέ. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον οὔσιαν εἶναι φαμεν, ὡς ἐκ τούτων ἐκείνοις ὑπάρχοντος καὶ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ἀιδίοις εἶναι. δτὶ δὲ τὸ ἀτδιον οὐ μᾶλλον οὔσιαν ὃν τὸ καθόλου ἀποδεικνύειν, καὶ ἐκεῖθέν τε μάθοι. πολλὰ γὰρ τῶν λευκῶν καὶ μελάνων καὶ ἐρυθρῶν καὶ εῦ χιλιοστὸν 30 σώζοιτ' ἀν ἔτος. ἀνθρώπων δὲ οὐδεὶς ἀν οὐδ' εἰς διακοσιοστὸν ἀφίκοιτο. ἀλλ' οὐκ ἀν διὰ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ λευκὸν μᾶλλον οὔσια εἴη Σωκράτους.

5, 1 Πλήθων. »Εἰ ἡ οὔσια ἐστὶ τὸ μάλιστα ὃν, καὶ τὸ καθόλου μεῖον <ὅν τὸ κατὰ μέρος>, ἐς οὔσιας λόγον ἥττον ἀν εἴη.«

2 Θεόδωρος. Οὐδὲν δὲ τοῦτο ἀτοπον. οὔσια μὲν γὰρ ἐκάστη τοῦτο, ὅπερ 35 Τ 5^η ἐστίν, οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον, οἷον εἰ ἐστιν αὐτὴ ἡ οὔσια ἀνθρωπος, οὐκ ἐστι μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνθρωπος, οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ οὔτε ἐτέρου. οὔσιαν δὲ οὔσιας μᾶλλον εἶναι οὔσιαν, οἷον τὰ εἰδη τῶν γενῶν καὶ τὰ καθ' ἔκαστα τῶν καθόλου, οὐδὲν κωλύειν φαμέν.

5 πάνυ τι Τ πάνυ τοι B F D | 13 καθ' αὐτὸν T B D καθ' αὐτὸν F | 20 ἐκλαθέσθαι Τ ἐκλειθέσθαι B F D | 22 μεμνημένων Τ μεμνημένου B F D | 27 ἐν scripsi ὃν T B F D | 33 El sec. loc. cit. "Ετι codd. mss. | <ὅν τὸ κατὰ μέρος> sec. loc. cit. | 38 εἰδη T B F εἰδει D

20 cf. Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 897 B). | 33 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 896D).

Καὶ συγχωρεῖ μὲν Πλήθων ἀληθῆ εἶναι τὸν λόγον περὶ τοῦ καθόλου³ οὐ καθόλου λαμβανομένου, οἶν τινα ἀνθρώπον τοῦ τινος ἀνθρώπου μᾶλλον εἶναι οὐσίαν ἀδύνατον δν. ἀνθρώπου δ' ἀπλῶς μᾶλλον εἶναι τόν τινα ἀνθρώπον F 70^v οὐ προσίεται, ἀλλὰ συναρπασθῆναι Ἀριστοτέλη φησὶν ὑπ' ἐκείνης τῆς οὐσίας,
5 δτι ὁ ἀνθρώπος ἔσθ' δτε τοῦ τινος ζώου βελτίων, καὶ Σωκράτης τοῦ τινος D 128^v ἀνθρώπου, αὐτὸς δν φανερῶς ὁ τοιοῦτό τι πάσχων. Ἀριστοτέλης γάρ προτέρας μὲν καὶ χυριωτέρας καὶ μάλιστα οὐσίας τὰς καθ' ἔκαστα εἶναι φησι, βελτίους δὲ τὸν τρόπον οὐδαμοῦ λέγει. οὗτος δὲ συναρπαζόμενος ὑπὸ τοῦ προτέρου καὶ χυριωτέρου καὶ δν φαμεν ἄλλων, οἴεται καὶ τοῦτ' δν φάναι τοὺς ἐκεῖνα 10 τιθέντας. διὸ καὶ ἀφεὶς τὸ μὴ μᾶλλον οὐσίας εἶναι, συμπεραίνειν μηθὲν βελτίους ἀποφαίνεται οὔσας, δν τρόπον Σωκράτης βελτίων ἀνθρώπου του. οὐ γάρ B 4
Πλήθων ἔξαπατῶν καὶ συκοφαντῶν οὕτω ποιεῖται τὸν λόγον ἀγαθὸς δν,
ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἀγνοῶν καὶ συναρπαζόμενος.

Σκοπῶμεν δὲ πάλιν ὡδί. καὶ εἰ μὲν »περὶ τοῦ καθόλου φησὶν οὐ καθόλου⁴ 15 λαμβανομένου« ἔλεγέ τι τοιοῦτο, εἶχεν δν λόγον. νῦν δὲ περὶ τοῦ ἀπλῶς καθόλου φαίνεται τὸν λόγον ποιούμενος. ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐπιφέρει· »ἐπὶ δὲ τοῦ καθόλου καθόλου λαμβανομένου οὐκ ἔστι τοιοῦτον εἰπεῖν«, ὥσπερ εἰ ταῦτὸ δν περὶ τοῦ ἀπλῶς καθόλου τὸν λόγον ποιεῖσθαι, καὶ περὶ τοῦ καθόλου δτι καθόλου. ἀλλὰ μὴ καὶ τυφλῷ δν τὸ λεγόμενον δῆλον, ὡς τὸ μὲν ἀπλῶς καθόλου, οὐ 20 τὰς καθ' ἔκαστα οὐσίας χυριωτέρας εἶναι φαμεν, κοινόν τι ἀδιανέμητον καὶ δυνάμει τὰ καθ' ἔκαστα δν τυγχάνει, τὸ δὲ καθόλου, δτι καθόλου τῇ τοῦ κοινοῦ διαιρέσει δὴ καὶ διανομῆ, εἰς τὰ καθ' ἔκαστα ἀπαντα θεωρεῖται, ὡστ' εἶναι ταῦτὸν πάντα ἀνθρώπον καὶ τοὺς καθ' ἔκαστα πάντας ἀνθρώπους, διὸ δὴ καὶ ψευδὲς εἰπεῖν, δτι Σωκράτης πᾶς ἀνθρώπος, δτι δὲ ἀνθρώπος, F 71
25 ἀληθές. τουτὶ μὲν γάρ τὸ ἀπλῶς καθόλου, ἐκεῖνο δὲ τὸ καθόλου ὡς καθόλου. D 129

Καὶ τοῦτό γε ὄρθως καὶ Πλήθων φησὶν ἐπὶ τοῦ καθόλου λαμβανομένου,⁵ καθόλου λέγων μὴ εἶναι τὸ τοιοῦτο εἰπεῖν. οὐ γάρ δ τις ἀνθρώπος μᾶλλον T 6^v οὐσία τῶν καθ' ἔκαστα ἀνθρώπων ἢ τῶν πάντων ἀνθρώπων ἢ τοῦ παντὸς ἀνθρώπου. μὴ γάρ· διαφερετῷ γάρ ταυτὶ Πλήθωνι. ἀλλὰ τοῦ καθόλου 30 ἀπλῶς ἀνθρώπου οἰόμενος διαφέρειν ἔξαπατᾶται. καὶ τὸν πάντα δὴ ἀνθρώπον τοῦ τινος ἀνθρώπου κατηγορεῖν οὐκ ἀν ἀξιώη, εἰ μέλλει αὐτῷ συμφωνεῖν, ὡστε καὶ πάντας ἀνθρώπους ὅμοιον καὶ χωρίς. οὐδὲν γάρ οὐδὲ Πλήθωνι διαφέρει ὅμοιον ἢ χωρίς λαμβάνεσθαι. πῶς δ' ἀν δ πᾶς ἀνθρώπος τὸ καθόλου εἶη, Πλήθων οὐ λέγει. ἀλλὰ συλλογιζόμενος ἐκ ψευδῶν λόγους γέ τινας πειρᾶται 35 ἀποδιδόναι, δν φαύλως λαμβάνει. δ γάρ τοι πᾶς ἀνθρώπος τί ποτ' δν ἔτερον εἶη τοῦ δλου τῶν καθ' ἔκαστα ἀθροίσματος; τουτὶ δέ, οὐ τὸ ἀνθρώπου εἶδος, εἶδος ἔστι καὶ τὸ τι δν εἶναι, δ τὸ καθόλου νοοῦμεν. δ δὲ κάν- B 4^v
ταῦθα παρὰ τὴν δλου ὅμωνυμίαν ἔοικεν ἀπατώμενος. δλον γάρ τοι καὶ τὸ καθόλου.

16 ἐπὶ T B F ἐπεὶ D | 19 οὐ T B F οὐ D | 27 τοιοῦτο T B τοιοῦτον D | 29 δια-
φερετῷ D διαφερέτῳ F A T | Πλήθων scripsi Πλήθων codd. | 30 ἔξαπατᾶται] ἔξαπ-
ται D | 36 ἔκαστα] T B F add. ἀνθρώπου D om. | 38 τοι T B F τὶ D

14 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 897 A). | 16 Pleth. ibidem.

6. Εἰτα νχαίρειν Ἀριστοτέλη φησὶν τῇ τοῦ δυντος κατατομῇ, αὐτὸς δὲ ὁ φαύλως τὸ ἐν διαιρῶν. τὸ γάρ τοι καθόλου ἀπλοῦν καὶ ἐν καὶ ἀδιαιρετον Ἀριστοτέλη τιθέμενον διαφέρειν φάσκει μηδὲν τοῦ παντὸς ἀνθρώπου καὶ Τ 7 κατατεμομένου εἰς τὸ τῶν καθ' ἔκαστα πλῆθος. οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλη καὶ διαιροῦσι τὸ ἐν καὶ ἀδιαιρετον φυλάττουσιν, ἐνθα δεῖ. οἱ δὲ περὶ Πλάτωνα 5 οὕτω φαύλως ἔχονται ἀεὶ τοῦ ἐνδος, ὡς μηδὲν ἐν τοῖς περὶ πολιτείας λόγοις F 71^v Ιδίας ἀξιοῦν εἶναι τοῖς πολίταις γυναικας, ἀλλὰ πᾶσι κοινάς. Ὅστε εἰ καὶ D 129^v Πλήθων Ἀριστοτέλει μέμφεται, ὅτι τὸ περὶ τὰς γυναικας ἐν καὶ κοινὸν κατατεμηκώς, εἴη· ἀληθῆ μὲν ἀν λέγοι. μέμφεσθαι δὲ ἥκιστα δεῖ πρὶν καὶ διότι ἀποδείξαντα αἰρεῖν λόγω. Ἐπεσθαι δέ φησὶν οὐκ ἐθέλειν τάνδρι, ὅτι καὶ ὁ 10 θεὸς οὐ τοῦ τινος ἔνεκα ἀνθρώπου τὴν δλην ἀνθρωπείαν φύσιν, ἀλλὰ τῆς δλης ἀνθρωπείας φύσεως ἔνεκα τοὺς καθ' ἔκαστα ἀνθρώπους διατίθησι. καὶ ἐλλαμπρύνεται τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι μέρος δλου ἔνεκα, οὐχ δλον μέρους ἔνεκα ἀπεργάζεται ὁ θεός. τοιαῦτα δὲ καὶ Ἀριστοτέλης πολλαχοῦ λέγει καὶ βέλτιον καὶ σεμνότερον. δις γε καὶ τῆς πόλεως ἔνεκα τοὺς καθ' ἔκαστα ἀνθρώ- 15 πους πρὸς τῆς φύσεως διατετάχθαι φησί, καὶ ταῦτα προτέραν τὴν πόλιν τῶν καθ' ἔκαστα εἶναι ἀνθρώπων, ἔτερόν γε μὴν τὸ τῇ φύσει πρότερον τοῦ ἡμεῖν προτέρου καὶ ἐγγύτερον τῆς αἰσθήσεως. ὁ δὴ μᾶλλον οὐσίαν ἡμέτις λέγοντες εἶναι, ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἐναντίων λόγων περιτρεπόμεθα.

7 Ιδίας Τ B F Ιδέας D | 11 τὴν δλην Τ B F] D om. | 13 ἐλλαμπρύνεται Τ B
ἐλλαμπράνεται F D | 15—19 καὶ σεμνότερον . . . περιτρεπόμεθα Τ] B F D om.

1 Pleth. De diff. c. 4 (PG 160, 897 B).

MICHAELIS APOSTOLII
AD THEODORI GAZAE PRO ARISTOTELE DE SUBSTANTIA
ADVERSUS PLETHONEM OBIECTIONES.

Mit dieser Schrift wandte sich Michael Apostolios gegen Theodoros Gazes. Ohne die leiseste Ahnung zu haben, wie Gazes zu seiner Darlegung gekommen war, und in dem sicheren Vertrauen zu Bessarion, den er für einen ausgesprochenen Platoniker hielt, verteidigte er Plethon und ließ es an bitteren Worten gegen Gazes nicht fehlen. Wie das Begleitschreiben zeigt, glaubte Michael durch seine kühnen Schwertstreiche die Gunst des griechischen Kardinals und damit materielle Unterstützung sich zu sichern.

Das Begleitschreiben ist schon durch die Veröffentlichung bei E. Legrand, *Bibliographie Hellénique* II (Paris 1885) p. 240 bekannt. Es darf hier nicht fehlen. Vorliegende Erstausgabe der Abhandlung beruht auf folgenden Handschriften:

- a) Florenz, Bibl. Laur. Plut. 58 Cod. gr. 33, fol. 91—96 = L.
- b) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. F 88 sup. fol. 72—79 v = F.
- c) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. D 118 inf. fol. 131v—141 = D.
- d) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. I inf. 95, fol. 1—7 = I.
- e) Rom, Cod. Palat. gr. 275, fol. 177—182v = P.
- f) München, Cod. gr. 77, fol. 165—170v = Mn.

Außerdem ist sie in weiteren Handschriften überliefert:

- g) Rom, Cod. Barb. gr. 84, fol. 73—96v = B.
- h) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. M sup. 41, fol. 90—97 = M.
- i) Escurial, Cod. gr. 74 (Σ I 18), fol. 1—10v.
- k) Wien, Cod. Phil. gr. 69, fol. 1—10.

L (Cod. chart. 26,7 × 20,5 cm, 157 fol. XV saec.) bietet, von wenigen Ausnahmen abgesehen, einen einwandfreien Text.

F (Cod. chart. 21,7 × 14,5 cm, 356 fol. XV saec. ex. vel XVI saec. in. vgl. oben S. 152) zeigt gegenüber L einige Fehler und Auslassungen auf.

D (Cod. chart. fol. 1—122: 34,5 × 23,2 cm; fol. 123—160: 28,3 × 18,2 cm; fol. 161—164: 34,5 × 23,2 cm, XVI saec. vgl. oben

S. 152) hat noch mehr Verschlechterungen als F, wenn er auch im allgemeinen noch einen guten Text aufweist. D stammt wahrscheinlich aus F. D und F haben der Abhandlung das Begleitschreiben Michaels an Bessarion vorangesetzt.

I (Cod. chart. $20,5 \times 27,5$ cm, 173 fol. XV saec. ex.) bietet zumeist die gleichen Lesarten wie L und E. Zuweilen stimmt er aber auch im Gegensatz zu diesen mit Mn überein.

P (Cod. chart. $21,5 \times 28,5$ cm, 232 fol. XV saec. ex.) stimmt bis auf einige Ausnahmen mit I überein.

Mn (Cod. chart. $23,5 \times 34,5$ cm, 312 fol. XVI saec.) bietet einen sehr verschlechterten Text. Fehler und Auslassungen sind bei ihm sehr häufig. Aber dadurch, daß Mn auf eine andere Vorlage als F zurückgeht, kommt ihm einige Male besondere Beachtung zu.

Die Handschrift, geschrieben im Auftrag von Joh. Jak. Fugger, Grafen von Kirchberg und Weißenborn, gehörte ursprünglich zur Fuggerschen Bibliothek. Vgl. Band I 362 n. 3 a.

B (Cod. chart. $15,5 \times 21$ cm, 41 fol. XVI saec.) ist eine ganz späte Abschrift.

M (Cod. chart. $14,5 \times 20$ cm, 208 fol. XVI saec. ex.) kommt wie B als spätere Abschrift für die Bearbeitung des Textes nicht in Frage.

Μιχαήλου Ἀποστόλη Βυζαντίου

F 72
D 131
M 165

Πρὸς τὰς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους περὶ οὐσίας κατὰ Πλήθωνος

Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ ἀντιλήψεις.

Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ καρδινάλει καὶ θαυμαστῷ Βησσαρίωνι, τῷ Νικαίᾳ. F 72
D 131

5 Οἴδα σε, θειότατε καρδινάλεων, δύοιν τούτοιν δύντοιν ἡγεμόνοιν τῶν λόγων Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος, μᾶλλον Πλάτωνι ἢ Ἀριστοτέλει προσκείμενον, ἄτε κρείττονι ἐς σοφίαν Ἀριστοτέλους αὐτοῦ, καὶ δῆθεν πᾶσι τοῖς ἀρίστοις προτιμωμένῳ. Θεοῦ εἶκός καὶ δσοι Πλάτωνι συνηγορεῖν εἶλοντο ἢ καὶ τοῖς ἔκείνῳ τιθεμένοις, τούτοις ἐπιχαίρειν, εἴ τι δρῶν χάριεν Πλάτωνι,
10 δεξιάν τε ἀσμενον παρέχοντα καὶ προσηνοῦς λόγου μεταδιδόντα, δσα τε ἀλλα τοι αὖ δξια φιλίας ἐστίν, ἐπει καὶ Μιχαῆλον τὸν σὸν, εἴ τι καὶ αὐτῷ τοιοῦτο πεπόνηται καὶ κατὰ τῶν τῷ Πλάτωνι ἐναντίων, καὶ πρότερον φιλῶν, μᾶλλον ἀν φιλοίης, οἷμαι τὰ νῦν, Πλήθωνι συνειπόντα, τῷ σαυτοῦ καὶ Πλάτωνος φίλῳ. εἴ δὲ φίλος σοι καὶ Θεόδωρος, πρὸς δν ἡμῖν δ ἀγών, ἀλλ' οὐ τῆς ἀληθείας
15 καὶ Πλήθωνος φίλτερος, ἀνδρὸς οὐ μόνον αἰδεσίμου τοῖς νῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ Ἀριστοτέλει καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, εἴ γε κατ' ἔκείνους ἐγένετο δ ἀνήρ. πέμπεται δῆ σοι τὸ βιβλίον, αἰδεσιμώτατε κύριε, οἶόν τι δῶρον ἀμοιβαῖον τῶν πρὸς ἔμε σου μεγάλων καὶ πολλῶν δωρεῶν. σὺ δ' ἀναλαβὼν αὐτὸν καὶ μετιών,
εἴ τι μὴ δρῦῶς αὐτῷ ἔσκεπται, ἐπανορθώσας μετάδος οἶς ἀν αὐτὸς βούλοιο. D 131^v
20 τὸν δὲ τούτου πατέρα βασιλέα νῦν δντα τῶν τῆδε πάντων πενήτων, οἶμαι δ' ὡς οὐκ ἀγνοεῖς, δταν ὡς σὲ ἐλθῃ, ῥᾷσον ἀν ποιήσας ὑπήκοον.

»Ἐδει Πλήθωνα, εἴπερ αὐτῷ Ἀριστοτέλης λέγων οὐκ δρῦῶς ἐδόκει περὶ 1. 1 οὐσίας, ἐγέγχειν τὰ λεγόμενα φαύλως πειρᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ λοιδορεῖσθαι τάνδρι, F 72^v οὐχ δπως μηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἡδικημένον, ἀλλὰ καὶ εὺ παθόντα. οὔτω γὰρ D 131^v 25 ἀμαθῆς μὲν ἀν τὴν, φαῦλος δὲ τὸν τρόπον ἡκιστα ὃν ἐφαίνετο. ἐπεὶ δὲ ἀμαθῶς L 91 Mn 165 καὶ ἀμα κακοήθως ὀρμηται ἐπ' Ἀριστοτέλη, τῆς μὲν ἀκολάστου γλώττης I 1 καὶ τοῦ κακούργου καὶ ἀχαρίστου ἡθους δίκην δώσει ἐν δλλοις.« καὶ ἐφεξῆς. P 177

»Ἐδει σε Πλήθωνος ἐν τε δλλοις αὐτοῦ κάν τῷ περὶ οὐσίας Ἀριστοτέλη² εύθύνοντος σιωπᾶν καὶ μὴ ἀνδρὶ τοιούτῳ σαυτῷ ἀπεριμερίμνως θαρρήσαντα 30 ἀντιλέγειν πειρᾶσθαι, φ γε Πλάτωνα ἔχοντι σύμμαχον ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπο-

1 Ἀποστόλη F D Ἀποστόλου Mn | 4—21 Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ . . . ὑπήκοον F D]
P I Mn om. | 29 ἀπεριμερίμνως L F D ἀπεριμερίστως P I Mn | 30 Πλάτωνα L F P I Mn
Πλάτων D

λογουμένω· ούχ δτι γε αὐτὸς ἀντιλέγων δόξαις ἀν εἰπεῖν οὐδέν τι ἀξίου λόγου τοῖς λόγων ἡκουσιν εῦ, ἀλλ' οὐδ' δσοι γε ἐξ αὐτοῦ Ἀριστοτέλους ἐς δεῦρο D 132 κείνω τιθέμενοι Πλάτωνι ἀπηντήκεσαν· οὕτω τοι Πλάτων ἀμαχος ἐς σοφίαν, καὶ δσοι Πλάτωνα Ἀριστοτέλους προετιμήσαντο. ἐπει δὲ νῦν οὐκ' οἶδ' δπως τοσοῦτον ἡλαζονεύσω, ώστε καὶ τοιούτοιν ἐπιστρατεύειν ἀνδροῖν, παρ' 5 οὓς μόλις ἀν ἀξίους εἶης εἰ περιεῖν φοιτᾶν, οὐδ' ἡμεῖς ἀν ἡμᾶς αὐτούς γε ἀπαξιώσαιμεν, μή σου τοσοῦτον δυτας ἐλάττους δσον ἔκείνων αὐτός, μή οὐ I 1^v τοῖν ἀνδροῖν ξυμμαχήσειν, ή ἀν περὶ λόγους δυνάμεως ἔχοιμεν.

3 Αὐτίκα δή σοι τὸ πρῶτον ἔκείνο πῶς οὐκ ἀν ἀφραίνοντος εἴη; φάσκων P 177^v γάρ ἐν προοιμίοις Πλήθωνα δεῖν Ἀριστοτέλη ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι 10 τάνδρι, αὐτὸς ὥσπερ ἐπιλαθόμενος ἔσυτὸν, οἷς ἀν διδάσκων φαίνοι Πλήθωνα, τούτοις ἑάλως περιπεσών. ἐγὼ δὲ δτι μὲν Πλήθων ἐν τῷ περὶ οὐσίας λόγῳ F 73 αὐτοῦ ἐν τε οἷς ἄλλοις Ἀριστοτέλη ἀπευθύνων ἐλέγχει ἀμαθῆ τε ἀποκαλεῖ καὶ οὐκ ὅρθῶς οὐδ' ἀμέμπτως περὶ αὐτῶν αὐτὸν εἰρηκότα, καὶ αὐτὸς ἀν Mn 165^v ὁμολογοῦμι θαρρούντως. Οὐδεὶν δὲ η λοιδορίαν οὐκ ἀν εἰποιμι τὰ ταῦτα, ἀλλ' 15 ἐλεγχον καὶ ἀπόδειξιν, δσα ἀν τις ἔχοντι λέγοις τινί. εἰ γάρ τις σε ἐλάττω L 91^v λέγων χρημάτων καὶ δυτας ἀπελέγχοι, φαίης ἀν αὐτὸν λοιδορεῖσθαι σοι. D 132^v σὺ μὲν γάρ ξινας, ἐγὼ δ'οὖποτ' ἀν φαίην, ἔστ' ἀν σε ἐλέγχῃ δυτας τοιουτονί. τὸ δέ γε τὰ μὴ δυτα περιάπτειν τινὶ τοῦτο καλῶ λοιδορίαν ἐγώ. καὶ δὴ καὶ Πλήθων Ἀριστοτέλη ἀμαθῆ καὶ ἀσύμφωνον αὐτῷ αὐτὸν φάσκων, τοιοῦτόν 20 γε ἐλεγχόμενον, οὐκ ἀν δίκαιος εἴη Ἀριστοτέλει λέγεσθαι λοιδορεῖσθαι, ἐπει τοὶ γε ἔκείνον ἐπανορθοῦν μᾶλλον καὶ ἀπευθύνειν λέγοιτο ἀν. σὲ δ' ἐν οἷς ἀντιλέγεις συκοφαντῶν Πλήθωνι, οὐχ δτι δικαίως ἀν τις καλέσειν οὐδριστήν, ἀλλὰ φονῶντά τε καὶ ληστεύοντα. δίκας γάρ σοι δώσειν αὐτῷ ἀπειλεῖς. ὃν αὐτῷ σοι μάλιστα δεῖ γλῶσσαν ἀκόλαστον ἔχοντι καὶ ηθος ἀχάριστον καὶ 25 δσα γε ἀττα εἰς τὸν Πλήθωνα οὐδρισας. εἰτ' οὐ ξυνίης ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρηκώς ἀγαθὸν αὐτόν, μή συκοφάντην μηδ' ἐξαπατῶντα τὸν Πλήθωνα — εἰ γάρ συκοφάντης, οὐκ ἀγαθός· εἰ δ' ἀγαθός, αὐτὸς συκοφάντης — δς οὔτω τοι μνήμων ἐφάνης ἐν γε τοῖς σαυτοῦ σκαιαθυρματίοις, ώστε δἰς σαυτῷ περιπεσών ἐλαθεῖς. 30

4 Καὶ ταυτὶ μὲν ίκανά σοι ἐς τὰ προοίμια. μέτειμι δέ σου καὶ ἐπὶ τὸν I 2 λόγον αὐτόν, ἐς δν γε αὐτὸς ἐπιλαμβάνη τάνδρος, πρώτας μὲν καὶ κυριωτάτας φάσκοντος οὐσίας τά τε εἰδη καὶ τὰ γένη, τὰ δὲ καθ' ἔκαστα δευτέρας καὶ P 178 μείους γε τῶν εἰδῶν, Ἀθηναίω τε ἀνδρὶ ἐπομένου καὶ κρείττονι ἐς σοφίαν F 73^v η Ἀριστοτέλους αὐτοῦ, Θρακὸς ἀνδρός τε καὶ Σταγειρίτου. ἔχει δὲ οὔτωσί. 35 D 133 2, 1 »Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τῷ τὰς καθ' ἔκαστα οὐσίας τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ὑποκεῖσθαι καὶ τἄλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι η ἐν ταύταις εἰναι

1 λόγου L F Mn P I λόγον D | 4 νῦν L F D P I οὖν Mn | 6 εἰ περιεῖν L F P I Mn ἀπειριεῖν D | 8 ἔχοιμεν L ἔχωμεν F D P I | 9 ἀφραίνοντος] Mn add. ἔχωμεν | 12 ἑάλως L F Mn P I καλῶς D | 13 ἀμαθῆ L Mn P I ἀμαθεῖ F D | 24 ὃν L F D P I Mn om. | 29 σαυτοῦ L F D P αὐτοῦ I Mn | 34 κρείττονι L F D P I κρέιττονι Mn | 36 καθ' ἔκαστα L F D P I καθ' ἔκαστας Mn

πρώτας μάλιστα καὶ κυριωτάτας φησὶ λέγεσθαι εἴτ' αὐτὸς πρῶτος καλῶν εἴτε καὶ ἔτέρων τινῶν παλαιοτέρων δόξῃ καὶ διαιρέσει καὶ λέξει χρώμενος·^ε καὶ περαιτέρω.

Οὐδεὶς τῶν παλαιῶν, ὃ φιλότης, οὕθ' ὅσοι γε ξυνέθεντο ἐπιστήμας,² 5 οὔτε οἵς ἄλλοις ἐν τοῖς σφετέροις συγγράμμασι τοιαῦται ξυνέτυχον ὑποθέσεις, Mn 166 μᾶλλον οὐσίας τὰ καθ' ἔκαστα ἡξίωσαν τῶν εἰδῶν. ἐπεὶ οὐδέν τι κατά τινος 10 ὑποκειμένου κατηγορούμενον δευτέραν ἡξίωσαν εἶναι οὐσίαν τοῦ οὗ γε ὑποκειμένου κατηγορεῖται, εἰ μὴ καὶ τῆς οὐσίας αὐτὸς ἀξιώης τῆς ἀπαθοῦς προτέραν εἶναι καὶ μᾶλλον τὴν παθητήν. ὃ γε δτὶ οὐδεὶς ἐς ἔτι καὶ νῦν ἡξίωσε 15 τῶν σοφῶν, οὐδὲ λόγου δεῖ. πῶς γάρ; οὐ γε ὑφεστηκότα ταυτὶ εἶναι ἔφασαν, καὶ καθόλου τὴν τε ὅλην εἰδοποιοῦντα καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχείᾳ ταύτην παράγοντα, ἐναντία αὐτῷ ἀξιοῦντες· Ἀριστοτέλει.

Τῶν γοῦν πρὸς Ἀριστοτέλους αὐτοῦ οὐδένα ἀν εὔροις, εἰ καὶ πολλὰ κάμοιο, 20 τοιαῦτα δὴ ἀξιοῦντα, οἷα τῷ δαιμονίῳ τῷδε ἀξιοῦν κατὰ νοῦν ἐπήει. μόνος δ' L 92 15 οὗτος αὐτός, ἀτε δὴ πρῶτος καὶ μόνος τοῖς εἰδεσι πολεμῶν, ἡξίωσε κυριωτάτας D 133^v εἶναι οὐσίας, τῶν γε τῶν εἰδῶν τὰς τῶν καθ' ἔκαστα τῇ σφετέρᾳ ἐπαμύνειν βουλόμενος δόξῃ, ὡς οὐχ ὑφεστήκασι καθ' αὐτὰς αἱ ἰδέαι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀτόμοις ἢ ἐπινοίαις ψιλαῖς ἐπιθεωροῦνται, ἵνα δὴ κἀν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις ἀχαριστήσας τῷ Πλάτωνι, τῇ ἑαυτοῦ κακοηθείᾳ χαρίσηται. ἐπεὶ τὶ I 2^v 25 κοινὸν τοῖν ἀνδροῖν καὶ ξύναδον; ἐμοὶ μὲν οὐδέν τι εἶναι δοκεῖ. ἄλλων γάρ δεῖ τούτῳ λόγων, καὶ ἄλλων ἐκείνῳ. καὶ ὥσπερ οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν δρκια πιστά, οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὅμορφονα θυμὸν ἔχουσιν, οὗτοις οὐδὲ F 79 30 ἔστι Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει πρὸς ἄλλήλω φιλία. ἢ οὐχὶ δῆλός ἔστιν Ἀριστο- P 178^v τέλης τὰς ἰδέας ἀποκαλῶν τερετίσματα, αὐτός τε ὁν ταῦτα καὶ δσα τοῖς πρὸ αὐτοῦ φαίνοιτο, ἀντιλέγων, οὐχ ὅπως δὴ τερετίσματα ὄντα, ἀλλὰ ματαιοδοξία καὶ λῆρος; δσα γάρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κολούειν Ἀριστοτέλης πειρώμενος ξυνετίθει, ἐς οὐδὲν ἐκείνων, ὡς ἐγ' φμαί, τῇ ἀληθείᾳ ἐπόμενος φαίνεται, ἀλλ' ἢ τὰ μὲν συκοφαντῶν, τὰ δὲ οὐδὲν περαίνων, ἕνια δὲ καὶ πλαττόμενος, δόξης τε εἰνεκα σφετέρας καὶ φθόνου τῶν πρὸ αὐτοῦ. οὐδὲ γάρ ἀνάγκη πιστεύειν 35 τοὺς μὲν πρὸ αὐτοῦ πάντας ψεύδεσθαι ἐς τὰ πάντα, μυρίους τε ὄντας καὶ ἔς ἄκρον σοφούς, αὐτὸν δὲ μόνον ἀληθεύειν ἐν πᾶσιν, ἕνα τε ὄντα κάκείνων ἐλάττῳ τὰ ἐς πᾶσαν σοφίαν. δσα δὲ αὖ τῆς ἐπιστήμης διδάσκει ἔχόμενα, μηδὲν δὲ δμως τῶν παλαιῶν καὶ περὶ ἐνίων αὐτῶν εἰρηκότων, τὰ τοιαῦτα καὶ ἀληθῆ καὶ μετιτέα τοῖς πᾶσι τέλους ἐνεκα οὐκ δλίγου.

35 ‘Ημεῖς γε μὴν Πλάτωνί τε ἐπόμενοι καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ Τιμαίῳ καὶ Πυθαγόρᾳ, καὶ δσοις ἄλλοις ἐπήει τοῖς τοιούτοις ξύμφωνα λέγειν, δτὶ γε μηδὲ χείροις, πολλῷ δὲ χρείττοσι τὰ ἐς πᾶσαν σοφίαν Ἀριστοτέλους αὐτοῦ,

1 κυριωτάτας L Mn P I κυριωτάτους F D | 4 ἐπιστήμας L F Mn P I | ἐμιστήμας D | 5 τοιαῦται L F D τοιαῦτα P I Mn | 8 οὐσίας] L P I Mn add. ἀν | 14 ἀξιοῦντα L F P I Mn ἀξιώματα D | τῷδε L F D P I τῷ Mn | 20 ξύναδον L F D P ξυνάδου I Mn | 21 δεῖ L P I Mn δὴ F D | 21 τούτῳ L F P I Mn τούτων D | 23 φιλία L P I Mn φιλίαι F D | 27 ἐπόμενος F D P I ἐπόμενος Mn | 33 δὲ L F D P I Mn om. | 35 ἐπόμενοι F D P I ἐπόμενοι Mn | 35—36 καὶ τοῖς . . . Πυθαγόρᾳ L F P I Mn] D om.

οὗποτ' ἀν φαῖμεν μὴ οὐ τὰς ἰδέας ὑφεστηκέναι. καὶ πρώτας εἶναι οὐσίας δτε οὐδὲ ἀνουσίους δλως φαμὲν τοὺς τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου λόγους θεοῦ, οὔτε μὴν τὰ νοήματα οὐδέ γε δλως τὰς ἐνεργείας.

5 Οὕτω μὲν δὴ ταῦτα, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς φατε διαβάλλοντες, τοῖς παλαίοις F 74^v δεδογμένα, Πλήθωνι τε ἀποδεκτέα καὶ ἡμῖν τηρητέα, καὶ δσοι τὴν ἀλήθειαν 5 I 3 μὴ τὸ ψεῦδος ἐπιζητοῦσι. σὺ δ' οἰς ἀν βούλοιο ἐπεσθαι, δτι γε οὐδ' ἄλλῳ ἢ L 92^v Ἀριστοτέλει ἔποιο ἀν ἐοικῶς αὐτῷ τῇ δοξομανίᾳ, ἔπου μηδενός σε κωλύοντος. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τό γε νῦν εἶναι πέρι τούτων ἡμῖν ὁ λόγος, ἀλλ' δτι πέρι οὐσίας γε οὐκ δρθῶς σοὶ τε καὶ Ἀριστοτέλει καὶ εἴρηται καὶ δεδόξασθαι.

3, 1 Πέρι μὲν δὴ τούτου ἴχανῶς, μετιτέον δ' ἀν εἶη ἐπ' ἐκεῖνό σου τὸ ἀξίωμα, 10 D 134^v ἐφ' ὃ γε μέγα φρονῶν οἰει νενικηκέναι τὸν Πλήθωνα, ἀνδρα τὰ ἐς λόγους P 179 ἀγήττητον οὐχ ἡττον· Ἀχιλλέως οὐδ' Ἡρακλέους ἐν τοῖς πολέμοις. ὡδὶ δ' αὐτὸς αὐτὸς ἀξιοῖς.

2 »Αεὶ γὰρ διὸ ὑπάρχει ἔκαστον, ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει. τὰ δὲ εἰδη καὶ τὰ γένη διὰ τὰ καθ' ἔκαστα. μὴ οὖσῶν γάρ τοι τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον 15 εἶναι τι τῶν ἄλλων. πάντα γὰρ τὰλλα ἢ τῶν καθυποκειμένων λέγεται τούτων ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι. καὶ πρῶτα δὲ κυρίως τὰ γνωριμώτερα ἡμῖν καὶ ἀρχὴν τὴν κατὰ γένεσιν ἔχοντας, καὶ περαιτέρω.

3 Τί ἀν εἶης πείθων, ἀλαζόν καὶ κοάλεμε; οὐκ ἕρρωται σοις ὁ λόγος καίπερ Mn 167 μέγας αὐχοῦντι ἐπ' ἐπιστήμῃ τῇ λογικῇ. Ισως δ' ἀν καὶ ὄλλοι φοντό σε εἶναι 20 τούτον μὴ εἰδότες ἔκαυτοὺς ἐξηπατηκότες. ἐς γὰρ δεῦρο ἐσίγας, καὶ τὸ σιγᾶν σε δοκεῖν λογικὸν ὑπέκλεπτεν εἶναι. νῦν δ' ἀξιώσει τινὸς ὑπαχθεὶς παρὰ σὲ φοιτῶντος καὶ Ισως ἐξεταστικοῦ τὰ ἐς λόγους, ίνα τις ἐκείνῳ εἶναι φανῆς τῆς σῆς ἀπόζοντι καὶ γενομένῳ τρυγός. νῦν δῆτα πρῶτον ἐς ἀμιλλαν λόγων καθεὶς ἔκαυτὸν πάνυ τοι δλίγον ἡλέγχθης ἢ μηδ' ὅτιοῦν ἐπιστάμενος. 25

4 Τὸ γὰρ δὴ ἀξίωμα σου ἐκεῖνο, ὅπερ ἀεὶ ἀξιοῖ, διὸ ὑπάρχει ἔκαστον, D 135 ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει, οὐκ ἐν τῇδε τῇ ὑποθέσει ἡμῶν ἀληθεύει, φίλε Θεόδωρε. F 75 δτι δ' οὐκ ἀληθεύει, δῆλον ἐκεῖθεν. ἐκεῖνο λέγεται εἶναι οὐτινοσοῦν αἴτιον, δ ἀν ἀπλοῦν ἢ σύνθετον δν ἐτέρου τοῦ ἀπλοῦ ἢ ξυνθέτου αἴτιον ἢ, οἷον τὸ ὑπερούσιον καὶ ἄκρον ἀγαθόν, δ θεός, τὰ νοητὰ παρήγαγε πάντα. διὸ καὶ 30 I 3^v δικαίως ἀν λέγοιτο ταῦτα δι' ἐκεῖνον ὑπάρχειν, καὶ τὸν Ὁδυσσέα δέ φαμεν τοῦ Τηλεμάχου αἴτιον εἶναι καὶ ὄλλον ὄλλου καὶ ἔτερον ὅτιοῦν ἐτέρου τῶν κατὰ γένεσιν. δθεν δικαίως ἀν τὰ τοιαῦτα λέγοιτο δι' ἐκεῖνα εἶναι, ἐκεῖθεν ἔχοντα τὴν ἀρχήν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων εἶχεν ἀν δρθῶς καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα λέγεσθαι, ἐπὶ δὲ ἀχωρίστων συνθέτων σφόδρα ἀν ἔχοι φαύλως καὶ ἀμαθῶς. 35 L 93 ἀπαν γὰρ σύνθετον ἐκ δύο μερῶν τούλαχιστον σύγκειται. τὰ δὲ καθ' ἔκαστα

2 τοῦ LFDPI] Mn om. | λόγους θεοῦ LFDPI λόγου καὶ θεοῦ Mn | 4 ὑμεῖς LPIMn ἡμεῖς FD | 8 τὸ γε LPIMn τό τε FD | 9 δεδόξασθαι FDPI δεδείξασθαι Mn | 16 τὰλλα LFPIMn ὄλλα D | τῶν LPIMn δν FD | 19 πείθων FD παθῶν LPIMn | 22 ὑπέκλεπτεν LFPIMn ὑπέβλεπεν D | 23 ἐξεταστικοῦ LPIMn ἐξεταστικὸν FD | 29 δν LFDPI] Mn om. | 36 τούλαχιστον LPI τοῦ λαχίστου Mn λάχιστον FD

τῶν συγκειμένων ἔστιν ἐκ δύο πρώτως μερῶν, τῆς τε ὅλης καὶ τοῦ εἰδους· P 179^v ἀπαν δὲ μέρος πρὸς τὸ τοῦ δλου ὃν ὑπάρχει παραίτιον, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δ' ἡτον. τῶν οὖν καθ' ἔκαστα μᾶλλον τὸ εἶδος αἴτιον. ὅτεν δρθῶς ἂν εἶχε μᾶλλον τὰ καθ' ἔκαστα λέγειν εἶναι διὰ τὰ εἴδη ἢ ταῦτα δι' ἔκεῖνα. καὶ οὕτως 5 ἐποιεῖτο ἂν εἶναι καὶ μᾶλλον οὐσίας τὰ εἴδη. δτι δὲ τὸ εἶδός ἔστι τὸ μᾶλλον αἴτιον ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα, σκεπτέον ὥδι.

D 135^v

"Ο τι ἔτερον ἐνεργείᾳ μὴ ὃν αὐτό τε εἰδοποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχείᾳ παράγει, ἔκεινό ἔστι πρῶτον ὃν καὶ μᾶλλον ὑπάρχον. τὰ δὲ εἴδη τὰ καθ' ἔκαστα παράγει ἐς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ταῦτα τὴν κατὰ μέρος. αὐτὰ γάρ δι' 10 ἀκατῶν οὐ δύναται εἶναι, μὴ ὄντων γε τῶν εἰδῶν, δτι μηδὲ ἡ ὅλη δύναται F 75^v τι ποιεῖν χωρὶς τῶν εἰδῶν. τοῦ δὴ οὖν ἐπομένου ἀληθοῦς δντος, τὸ ἄρα λῆγον Mn 167^v ἀναγκαῖον καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οἶον ἔκεινο τὸ σὸν ἐξ οὐκ εἰκότων καὶ ἀξυμβλήτων ἀτοπα συμπεραῖνον προτάσεων, τὰ καθ' ἔκαστα λέγον εἶναι μᾶλλον οὐσίας τῶν γενῶν τε καὶ τῶν εἰδῶν, δτι ταῦτα ὑπάρχει διὰ τὰ καθ' 15 ἔκαστα. δέον εἰπεῖν τούναντίον ἔκεινα εἶναι διὰ τὰ εἴδη. καὶ γάρ δὴ παραπλήσιόν τι φῆς οὔτω τὰς προτάσεις τιθέμενος, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἔλεγεν ἀπαν χρεμετιστικὸν ἵππον εἶναι ἀληθεύων, εἴτα τὸν δνον τοιοῦτον ψευδόμενος, καὶ οὔτω δὴ συνεπέραινε τὸν δνον ἵππον δντα τῷ χρεμετιστικὸν εἶναι τίθεσθαι, μὴ τοιοῦτον δντα τῇ ἀληθείᾳ. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὰ ζητούμενα τιθεὶς ως ὅμολογού- I 4 20 μενα, μᾶλλον δὲ προτάσεις τιθέμενος, αἰ δὲ οὐδέν τι κοινὸν οὐδὲ ξυμβλητὸν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, συμπεραίνεις περιφανῶς τὰ οὐ συμπεραινόμενα. εἰπὲ D 136 πρὸς θεοῦ· πόθεν ἔμαθες λέγειν τὰ εἴδη τὸ εἶναι ἔχειν διὰ τὰ καθ' ἔκαστα, ἀναγκαῖον ὃν τὰ καθ' ἔκαστα ὑπάρχειν διὰ τὰ εἴδη, λόγοι τοῦ θεοῦ δντα καὶ νοήματα οὐσιώδη, τῶν τε κατὰ φύσιν αἰσθητῶν κατὰ γένος ὠρισμένα 25 τινὰ παραδείγματα, αὐτά τε πρώτως δντα καὶ τοῖς ἀλλοις τοῦ εἶναι παραίτια; εἰ γάρ φθαρείη ἂν τὰ καθ' ἔκαστα, οὐκ ἂν διαμένουσι τὰ καθόλου, δηλονότι τὰ εἴδη τε καὶ τὰ γένη. ἐγὼ μὲν γάρ φημι παρὰ πάντας ἀνθρώπους ἀνθρωπόν P 180 τινα καθόλου νοεῖσθαι τε καὶ διαμένειν ἐν τῷ θεῷ, καὶ παρὰ πάντας ἵππους ἵππον, καὶ κοινῶς παρὰ τὰ ζῷα ζῷον ἀγέννητὸν τι καὶ ἀφθαρτον. ἐξ ὧν τὰς L 93^v 30 ἐπιστήμας γίνεσθαι καὶ τοὺς δρους. σοὶ δ' οὔτω πάνυ τοι μέλει τῆς ἀληθείας, ὥστε τοῖς ψευδέσι συναγορεύειν καὶ δοκεῖν τινα εἶναι τοῖς ἀμαθέσι σοφὸν F 76 τοῦ δίκαιον εἶναι καὶ ἀληθῆ προτετίμηκας.

Εἰτ' οὐκ αἰσχύνη «ἀδύνατον φάσκων τι τῶν ἀλλων εἶναι μὴ οὐ οὐσῶν³ τῶν καθ' ἔκαστα οὐσιῶν». ἀρ' οὐ διαμένουσιν, ως ἔφαμεν, τὰ καθόλου; οὐκ 35 εἰσιν αἱ ψυχαὶ καὶ δλως τὰ νοητά; ἀλλὰ γάρ οὐδέν τι θαῦμα ἂν εἴη τὰ καθ' ἔκαστα λέγειν μᾶλλον εἶναι οὐσίας τῶν γενῶν τε καὶ τῶν εἰδῶν, θαυμαστότερον D 136^v δλως ὃν αὐτόν τε οἰεσθαι τὸν δαιμόνιον καὶ δσοι τῷδε ξυνέπονται, τὸ εἶδος Mn 168

³ τῶν οὖν L Mn FPI τῶν γε οὖν D | 4 διὰ τὰ εἴδη LPIMn] FD om. διὰ | 21 εἰπὲ] ἐπὲ Mn ἐπὲ LFDPI | 22 θεοῦ LFD P θεὸν IMn | 27 τὰ γένη LFD P] I Mn om. τὰ | 30 δρους LFD P] PIMn om. | 33 οὐ LPi] FDMn om. | οὐσῶν LMn FPI] D add. αὐτῶν | 35 οὐδέν τι LDF οὐ PIMn